

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

سلسله خانوادہ مسلمان ۲۴

بسم الله الرحمن الرحيم
الحمد لله رب العالمين، والعاقبة للمتقين،
ولا عدوان الا على الظالمين، والصلاه والسلام
على محمد الذي ارسله ربه رحمه للعالمين و
على آله و صحبه اجمعين.

مقتضای عدالت اسلامی این است که کارها و مسئولیت‌های روزمره زندگی براساس فطرت، طبیعت و توانایی خاص هر یک میان آنها تقسیم شود. در همین رابطه است که کارهای خارج از منزل را به مردان و کارهای داخل خانه را به زنان سپرده است و این را از عملکرد و سنت رسول خدا صلی الله علیه وسلم در مورد علی و فاطمه رضی الله عنهما می‌توان فهمید. عرصه کار و تلاش در محیط خانه و منزل برای زنان عرصه گسترده و متنوعی است و همه امور مربوط به تهیه غذا، نظافت، شستشو، خیاطی، مرتب نمودن خانه و ... را شامل می‌شود. هم‌چنین مسائل مربوط به دانش و آموزش قرآن و احادیث رسول خدا صلی الله علیه وسلم و آشنایی با احکام شریعت، فقه، اخلاق و ... را در بر می‌گیرد.

نتیجه کارهای زن بیرون از خانه

کار کردن زن بیرون از خانه نتیجه‌های منفی برای زن و خانواده و جامعه در بر خواهد داشت که می‌توان آن را بدین‌صورت خلاصه نمود:

۱- ایجاد مزاحمت برای مردان در اتوبوس‌ها و در کار: و گاهی زن خسته از پای در می‌آید، و نیز گاهی بر اثر

شلوغی و کار زیاد در معرض خطر قرار می‌گیرد و بعضی خصوصیت‌های زنانه در زیبایی اش را از دست می‌دهد. ۲- زنی که بیرون از خانه کار می‌کند نمی‌تواند کارهای خانه‌اش را بخوبی انجام دهد و نیز نمی‌تواند فرزندانش را تربیت نماید و به آنها رسیدگی کند، که رفته‌رفته شوهر از همسرش بدلیل نپرداختن به امور خانه داری و تربیت فرزندان دلسرد می‌شود و نهایتاً منجر به طلاق و جدایی می‌گردد و یا اینکه با زنی دیگر ازدواج می‌کند. ۳- گاهی اشتغال زن در بیرون از خانه سبب طلاق و جدایی و فرو پاشیدن خانواده و پراکنده شدن بچه‌ها می‌شود زیرا ممکن است زن در محل کارش به مردی دیگر علاقه‌مند شود چون شیطان مانند خون در بدن انسان حرکت می‌کند.

۴- کار کردن زن بیرون از خانه باعث می‌شود تا مادر از بچه هایش جدا شود در نتیجه فرزندان از مهر مادری و تربیت مادر محروم می‌شوند و در نهایت منحرف گشته و دست به ارتکاب جرایم می‌زنند، همانگونه که در جوامع غربی کار کردن زن در بیرون از خانه چنین نتیجه‌هایی منفی بر جای گذاشته است.

۵- از آثار بد کار کردن زن در بیرون از خانه، از دست دادن کودک است مادر وقت کارش فرا رسیده و کودک مریض است، مادرش را صدا می‌زند و می‌گوید مرا در خانه تنها برای چه کسی می‌گذاری؟ اما، مادر مجبور است که سر کارش برود و کودک همچنان فریاد می‌زند مادر مادر؟

هنگامی که مادر از سر کار به خانه بر می‌گردد با جسد بی‌روح کودکش روبرو می‌شود که زندگی را بدرود گفته است، مادر غمگین می‌شود و برای از دست دادن کودکش گریه می‌کند و از کارش پشیمان می‌گردد و با خود می‌گوید فایده این کار و حقوق چیست؟ پولی که باعث مرگ کودکم و از دست دادن عزیزترین سرمایه‌ام می‌شود چه سودی دارد؟

زن یکی از عوامل بیکاری در جوامع غربی

۱- در جوامع غربی، زنان به تمام میدانهای کار وارد شده‌اند بنابر این آمار بیکاری در این جوامع بسیار بالا رفته است، که کنترل رشد فزاینده بیکاری برای اقتصاد دانان مشکل گردیده است، علت اصلی رشد بیکاری در این جوامع هجوم زنان به میدانهای کار است که باعث ایجاد مزاحمت برای مردان در اداره‌های دولتی و شرکت‌ها و کارخانه‌ها و دیگر مؤسسات شده است.

۲- بحران‌های اقتصادی که جوامع غربی دچار آن شده‌اند، آنها را بر آن داشته تا بسیاری از کارمندان و کارگران خود را اخراج کنند، و آنها معمولاً بیشتر مردان را از کار اخراج می‌کنند. چون مدیران شرکت و کارخانه‌ها و مراکز تجاری زنان را بر مردان ترجیح می‌دهند، چون کارمند زن با جدابیت خاص زنانه خود مشتریان زیادی را جلب می‌کند.

۳- متأسفانه کشورهای اسلامی نیز قدم به قدم از جوامع غربی تقلید می‌کنند و زنان را به عرصه‌های کار و اشتغال در اداره‌های حکومتی وارد نموده‌اند، حتی بسیاری از

وکلاء و نیز بیشتر کارکنان شرکت‌ها و مؤسسه‌های خصوصی و عمومی و کارگاه‌ها را زنان تشکیل می‌دهند این امر باعث شده تا مردان که مسئولیت تهیه مخارج خانواده به عهده شان است، بیکار بمانند و در چنین اماکنی که زن و مرد با هم یکجا هستند بر اثر اختلاط آنها، فساد اخلاقی انتشار پیدا نموده و روابط زن و شوهر بر اثر این اختلاط تیره گردیده است.

با این همه از نظر شریعت اسلام کار کردن زنان در محیط خارج از محیط خانه در صورت ضرورت می‌تواند کارهایی مانند کشاورزی، تجارت و کارهای صنعتی و اشتغال در ادارات حکومتی به ویژه در عرصه آموزش و پرورش، بیمارستان و درمانگاه‌های ویژه خانم‌ها با مراعات شروط و موازین زیر انجام بدهند:

۱- حفظ پوشش اسلامی

زنانی که به هر دلیل لازم است در خارج از منزل کار کنند، باید حتی‌الامکان در محیطی باشند که ناچار نشوند با مردان بیگانه و نامحرم در اتاق و محلی خلوت کار کنند و در حضور مردان بیگانه و نامحرم در اتاق و محلی خلوت کار کنند و در حضور مردان بیگانه به جز دست و صورت چیز دیگری از بدن آنها نمایان نباشد؛ زیرا حفظ حجاب از کرامت و حرمت و شخصیت آنان محافظت می‌نماید و از بازیچه قرار گرفتن آنان توسط آدم‌های هوس‌باز و هرزه جلوگیری می‌نماید و از کانون خانواده و ادامه زندگی سالم و طبیعی پاسداری می‌کند.

۲- اجازه ولی یا شوهر

زمانی دختران و خانم‌ها می‌توانند در خارج از منزل به کار مشغول شوند، که اولیاء و سرپرستان آنها مانند پدر، جد یا شوهر این کار را به خیر و مصلحت آنها تشخیص دهند و محیط کار را مایه گرفتاری و پدید آمدن مشکلاتی برای او تشخیص ندهند. خداوند متعال در این باره می‌فرماید:

﴿الرِّجَالُ قَوَّامُونَ عَلَى النِّسَاءِ بِمَا فَضَّلَ اللَّهُ بَعْضَهُمْ عَلَى بَعْضٍ وَبِمَا أَنْفَقُوا مِنْ أَمْوَالِهِمْ﴾ (النساء / ۳۴)

«مردان بر زنان حق سرپرستی (و در جامعه کوچک خانواده حق مدیریت و مسئولیت مشورت را) دارند. بدان سبب که خداوند برخی را بر برخی دیگر برتری بخشیده و بدین خاطر که (معمولاً) مردان کار و درآمد دارند و مخارج خانواده را تأمین می‌نمایند) و از اموال خود هزینه (منزل را) تهیه می‌کنند».

۳- ضرورت کار کردن

اصل و قاعده در شریعت اسلام این است که زنان در مقابل هزینه و مخارج زندگی خود و خانواده (در مقام مادر، همسر، دختر یا خواهر بودن) مسئولیتی بر دوش ندارند، بلکه ولی یا شوهر آنها مسئول تأمین نیازهای زندگیشان می‌باشند، اما هرگاه به خاطر فوت پدر یا شوهر یا ناکافی بودن نفقه‌ای که به او می‌دهند، یا به خاطر نداشتن شوهر، فرزند و ... به سرگرمی و مشغولیتی نیازمند بود، می‌تواند در خارج از منزل به کاری مشروع و مباح با حفظ موازین اخلاقی و ایمانی بپردازد؛ زیرا «ضرورت‌ها ناپذیرفتنی‌ها را پذیرفتنی می‌نمایند». و «نیازمندی عمومی یا فردی به منزله ضرورت است» و «هر

ضرورتی در حد خود مورد سنجش قرار می‌گیرد». و همین ضرورت است که سبب عدول از اصل بودن زنان از کانون خانواده و منزل می‌شود؛ زیرا خداوند متعال می‌فرماید:

﴿وَقَرْنَ فِي بُيُوتِكُنَّ﴾ (الاحزاب / ۳۳)

«در خانه‌هایتان مستقر شوید».

مواردی مانند رفتن به دنبال تحصیل، تجارت برای رفع نفقه خود و فرزندانش، شهادت در دادگاه، مراجعه به پزشک و امثال آن را می‌توان جزو ضرورت‌های خارج شدن زنان از منزل برشمرد، اما لازمه دین بودن و کار کردن در خارج از منزل این است که نباید مرد و زن بیگانه و نامحرم در محل کار اداری مشغول باشند؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«هیچ‌گاه مردی با زنی که با او نامحرم است خلوت ننماید؛ زیرا نفر سوم آنها شیطان است (و برای ایجاد فساد و تباهی تلاش می‌کند)». (مسند احمد)

هم‌چنین به مسافرت رفتن بیش از ۸۵ تا ۸۹ کیلومتر خانم‌ها، بدون اجازه پدر یا شوهر جایز نیست؛ زیرا رسول خدا صلی الله علیه وسلم فرموده‌اند:

«برای زنی که به خداوند و دنیای پس از مرگ ایمان دارد، روا نیست که بدون اجازه همراهی محرمی به سفرهای بیش از سه شبانه‌روز برود». (مسلم و ترمذی و ابوداود) لازم به یادآوری است که جایز نیست زنان و دختران درخانه‌ای به تنهایی زندگی کنند؛ زیرا احتمال دچار شدن به هرگونه مشکل و ناهنجاری و ترس و اضطراب برای آنها وجود دارد.

۴- کار مشروع

هم‌چنان که گفته شد: از نظر شرعی پرداختن زنان به کشاورزی، آموزش زنان، پزشکی، هیچ مانعی ندارد و در هر یک از آن اعمال آنچه بر خانم‌ها واجب است مراعات اصول و موازین شرعی در آن کارها و حفظ اصول و ارزش‌های اخلاقی و پاسداری از حرمت و کرامت خود و خانواده است.

۵- کار متناسب

لازم است کار خارج از منزل خانم‌ها با سرشت و طبیعت زن بودن آنها متناسب باشد. برای مثال کارهایی مانند بنایی، جوشکاری، آهنگری، کار در معادن، رانندگی ماشین‌های سنگین راهسازی و مسافربری، جارو کردن کوچه و خیابان، حمالی، مهندسی صنایع سنگین، مهندسی کشاورزی و ...، برای آنان مناسب نیست؛ زیرا این‌گونه کارها به روحیاتی خاص، توانایی جسمی و شرایط ویژه مردان نیازمند است.

امامت و قضاوت زنان

مسئولیت‌های سیاسی و اداری عمومی مانند امامت و رهبری، مقام قاضی القضاة، نیروهای انتظامی و فرماندهی ارتش برای خانم‌ها مناسب نیست و این به معنی بی‌کفایتی و ناتوانی آنها نیست، بلکه به خاطر سنگین و پرحجم بودن بار مشکلات و مسئولیت‌های ناشی از آن مقام و موقعیت‌هاست؛ زیرا از رسول خدا صلی الله علیه وسلم روایت شده که پس از خبردار شدن ایشان از بر تخت

سلطنت نشستن دختر کسری پادشاه ایران فرمودند: «ملتی که زمام امور خود را به دست خانمی بسپارد، پیروز نمی‌شود». (بخاری و مسلم)

عدم تناسب آن مقام و مسئولیت‌ها برای کل و مجموع زنان است؛ زیرا گاهی برخی از زنان ممکن است که از بسیاری از مردان در ادای هرچه بهتر آن مسئولیت‌ها موفق‌تر بوده باشند و نمونه‌هایی هم در گذشته و در عصر حاضر وجود داشته و دارد، اما معمولاً موارد نادر و کم، مبنای اصل و قاعده قرار نمی‌گیرند و این رأی مورد تأیید اکثریت ائمه مذاهب و فقهاءست.

برای خانم‌های مؤمن و پرهیزکاری که می‌خواهند به اصول، ارزش‌ها و اهداف شریعت اسلامی پایبند باشند، بهتر آن است که در عرصه‌های پزشکی، بیمارستان‌های ویژه زنان، مدارس و دانشگاه‌ها به کار بپردازند.

با این حال از نظر اجتماعی ثابت شده است که کار زنان در محیط خارج از منزل به قیمت بیشتر شدن مشکلات و زحمات مردان تمام می‌شود و زمینه را برای بیکاری میان مردان جوان که مسئولیت تشکیل خانواده و تأمین هزینه‌های زندگی را بر دوش دارند فراهم می‌نماید و گاهی به خاطر نامناسب بودن محیط کار زنان، زمینه روابط ناپسند، فروپاشی خانواده‌ها و ایجاد دشمنی و ناهنجاری را فراهم می‌نماید.

وصلی الله وسلم علی نبینا محمد وعلی آله
وصحبه أجمعین.
وآخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمین.